

CAOP

Inlichtingen: V. Swens
Postbus 556, 2501 CN Den Haag
Lange Voorhout 13, 2514 EA Den Haag
KVK-nummer 41158878

Telefoonnr.: 070 -376 59 29
E-mailadres: v.swens@caop.nl
Datum: 06 juni 2024
0 bijlage(n)
Ons kenmerk SOD/24.0371
Zaaknummer: G.1.01

Verslag van de vergadering van het Sectoroverleg Defensie op dinsdag 7 mei 2024 van 10.05 tot 11.31 uur in de Sophiezaal van het CAOP te Den Haag en via MS Teams

Deelnemers:

Van de zijde van Defensie: J. Legein (voorzitter), M. Suwout, M. Grondhuis, F. van de Hoef, L. de Haan, R. de Jong (schorsingskamer), L. van Duinhoven (schorsingskamer)

Van de zijde van de centrales: J. Debie, E. Westermeijer (AC), R. Schilperoort (ACOP), J. Kropf, B. Groen (CCOOP), M. Weusthuis MST, R. Pulles (CMHF)

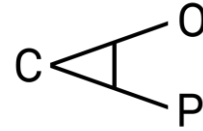
Van de zijde van BZK: niet aanwezig

Van de zijde van Financiën (IRF): niet aanwezig

Van de zijde van het secretariaat: R. Dircke, E. Labohm (CAOP)

Agenda:

1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda
2. Transitieplan Defensie en Pensioenkamer (SOD/24.0270 + 3 bijlagen)
3. Rondvraag en sluiting

Agendapunt 1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 10.05 uur en heet de aanwezigen welkom. Spreker meldt dat het doel van vandaag het formeel bespreken van het definitieve Transitieplan is, zodat dit kan worden aangeboden voor achterbanraadpleging. Hij stelt voor om na de rondvraag en sluiting informeel afspraken te maken over een voorlichtingssessie en presentatie.

Mededelingen:

- De heer Kropf stelt dat de agendering van slechts één document met drie bijlagen niet betekent dat de zaken die niet zijn geagendeerd niet kunnen worden aangehaald.
- De voorzitter deelt mee dat mevrouw Van Duinhoven en mevrouw De Jong meeluisteren in de schorsingskamer. Voorts zijn er geen waarnemers van BZK en IRF.

Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Agendapunt 2. Transitieplan Defensie en Pensioenkamer (SOD/24.0270 + 3 bijlagen)

De voorzitter leidt het onderwerp in:

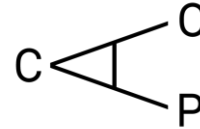
- In het SOD van 5 maart 2024 is afgesproken om na het hoorrecht van de verenigingen van gepensioneerden nogmaals over het definitieve Transitieplan te spreken, om te borgen dat de aanpassingen van 5 maart 2024 daarin zijn verwerkt.
- Er zal vandaag apart worden stilgestaan bij de volgende drie onderwerpen:
  - Bijlage 10 bij het Transitieplan, waarin de weging van de inbreng van de verenigingen van gepensioneerden in het kader van het wettelijk hoorrecht is verwerkt.
  - Het algemene deel, dat op 19 april 2024 definitief is vastgesteld door de Pensioenkamer.
  - Het militaire deel dat is opgenomen in hoofdstuk 3 van het Transitieplan.
- Het wettelijk doel van het hoorrecht is dat aan de verenigingen voor gepensioneerden overzicht wordt verschaft van de beweegredenen voor het besluit tot invaren en de gevolgen die het besluit naar verwachting voor de deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en andere pensioengerechtigden zal hebben.
- De bijeenkomsten voor het hoorrecht hebben plaatsgevonden op 27 maart, 28 maart en 4 april 2024, waarbij de Pensioenkamer en het SOD gezamenlijk zijn opgetrokken. De KVEO heeft deelgenomen op 28 maart en 4 april 2024.
- De Pensioenkamer heeft een hoorrechtcommissie ingesteld om het besluit tot invaren uit te voeren, waaraan de heer Groen en spreker hebben deelgenomen ten aanzien van de sessies met de KVEO.
- De KVEO heeft, naast andere punten, aandacht gevraagd voor specifiek militaire elementen.
- Door KVEO en de overige verenigingen is ontevredenheid uitgesproken over de procesgang.

De voorzitter bespreekt graag of dit deel van het Transitieplan aanpassing behoeft als gevolg van de inbreng uit het hoorrecht of als gevolg van aanpassingen in het algemene deel van het Transitieplan. Hij stelt voor om te beginnen met behandeling van het onderdeel 'militairen' in bijlage 10, waarbij automatisch zal worden uitgekomen op het militaire deel van hoofdstuk 3. Daarna zal het algemene deel van bijlage 10 aan bod komen. Spreker nodigt de centrales uit tot het geven van een **algemene reactie**.

CCOOP

- Is het niet eens met voorgaande.
- De hoorrechtcommissie kan slechts adviseren aan de sociale partners. Zij heeft niet de bevoegdheid om haar beschouwingen te verwoorden in de bijlage van het Transitieplan, zoals vermeld in de brief van de voorzitter. Voor het algemene deel kan de Pensioenkamer besluiten of ze hiermee akkoord gaat. Voor het militaire deel is het oordeel over het hoorrecht aan het SOD.
- Bijlage 10 is geen aparte bijlage. Aangezien zij deel uitmaakt van het algemene deel dat al is vastgesteld en gepubliceerd door de PK, staat bijlage 10 vast en kan dus niet meer worden besproken.
- Wil de ruimte hebben om nog aanpassingen te kunnen aanbrengen aan bijlage 10.
- Is het niet eens met de tekst onder het kopje Militairen in bijlage 10. Dit op basis van twee elementen:

Georganiseerd overleg Sector Overleg Defensie (SOD)

- De CCOOP vindt het een slecht idee om voor de groep van onder de 110 procent 1 procent toe te kennen. Hier wordt geen recht gedaan aan het hoorrecht. Hoorrecht moet worden toegepast op een moment dat het nog kan leiden tot aanpassing. Hier staat alleen waarom van tevoren iets is besloten. Er moet nogmaals worden gekeken of men, na het hoorrecht, nog steeds van mening is dat er voor 110 procent en hoger geen compensatie komt voor de niet-korten bepaling.
- De CCOOP vindt de tweede alinea cruciaal. Afsproken was dat uitsluitend kan worden ingevaren voor het begrotingsgefinancierde gedeelte als dat betaald wordt door het Rijk. Op dit moment is voor zover bekend EUR 8,5 miljard opgenomen in de Rijksbegroting. Dat is daarmee de ondergrens van de kosten die gemaakt kunnen worden. In de tweede alinea zou daarom moeten staan dat de afspraak is gemaakt dat dit gefinancierd wordt vanuit de Rijksbegroting en dat daarvoor afdoende middelen beschikbaar dienen te zijn. Indien die niet beschikbaar zijn, kan er voor dit gedeelte niet worden ingevaren.
- Actuariële toetsing is niet conform het advies van PwC. De cijfers zijn getoetst door een externe partij. Dit was geen actuariële toetsing.

ACOP

- Is het eens met de CCOOP dat het SOD over de militaire elementen gaat.
- Wil eveneens de ruimte hebben om nog aanpassingen te kunnen aanbrengen aan bijlage 10.
- Is het eens met de opmerking van de CCOOP over de tweede alinea onder het kopje Militairen in bijlage 10. Conclusie na eerdere overleggen was dat als de dekkingsgraad 120 procent is, er meer zal moeten worden bijgestort vanuit de Rijksbegroting. Zoals het er nu staat, verwijst het bedrag naar wat er in de Rijksbegroting is opgenomen. De ACOP wil geen begrenzing van het bedrag van de Rijksbegroting.
- Wil dat, mocht er geen ruimte zijn om nog aanpassingen aan te brengen aan bijlage 10, deze worden toegevoegd aan hoofdstuk 3. Daar zal dan moeten worden verwoord dat de EUR 8,5 miljard geen gefixeerd bedrag is.
- Is het ook eens met het standpunt van de CCOOP dat door het militaire deel over het hoorrecht is aangegeven dat er vraagtekens zijn over de manier van tot stand komen van de 1 procent en over de actuariële toetsing.
- Is, samen met de CCOOP, voorstander van een staffel.
- Wil opnemen dat er een actuariële toetsing is geweest op de cijfers door een andere organisatie dan ABP/APG. PwC heeft deze toetsing gedaan.

AC

- Heeft geen opmerkingen op het Transitieplan.
- Heeft het concept Transitieplan goedgekeurd.
- Is van oordeel dat er geen structurele wijzigingen zijn. De meest inhoudelijke wijziging na het hoorrecht was het herstellen van de omissie dat in het reglement niet was opgenomen dat partnerpensioen en ouderdompensioen kon worden omgezet.

CMHF

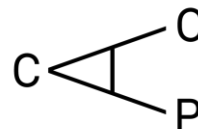
- Is het eens met de CCOOP en de ACOP wat betreft begrotingsgedekte pensioenen.
- Vindt dat de overgang in één keer moet plaatsvinden en niet in tranches.
- Vindt dat als het geld niet beschikbaar is in de Rijksbegroting de transitie niet kan plaatsvinden.
- Staat nog steeds achter haar voorstel van 1 procent. Die compensatie moet echter wel terecht komen bij degenen die last kunnen hebben van de korting. Derhalve heeft de CMHF een voorkeur voor separate verdeling en niet over het hele bestand.
- Vindt een verandering in toetsing van de cijfers niet noodzakelijk. Deze moet wel de juiste benaming hebben.

Bijlage 10 van het Transitieplan

De voorzitter stelt vast dat er twee punten zijn waarover moet worden gesproken, te weten:

- de tegemoetkoming van 1 procent als dekkingsgraad voor de groep tot 110 procent, die de sociale partners met elkaar hebben afgesproken;
- de EUR 8,5 miljard die als raming benodigd is voor het invaren.

Georganiseerd overleg Sector Overleg Defensie (SOD)

De voorzitter licht toe dat de 1 procent ter sprake is gekomen tijdens de zittingen in het kader van het hoorrecht. De KVEO heeft daarbij als belangrijkste punt aangegeven dat als 1 procent geldt tussen de 101,5 en 110 procent, dit ook daarboven moet gelden. Tijdens de onderhandelingen is bij meerderheid overeengekomen dat er een akkoord was over de 1 procent tussen de 101,5 en 110 procent.

Bespreking per punt:

1. **De tegemoetkoming van 1 procent als dekkinggraad voor de groep tot 110 procent die de sociale partners met elkaar zijn overeengekomen**

CCOOP

- Vindt het opnieuw voeren van de discussie noodzakelijk, aangezien het hoorrecht niet alleen het recht is om gehoord te worden, maar ook moet worden uitgevoerd op het moment dat het nog tot wijziging kan leiden.
- Vindt dat er nu niets met het hoorrecht is gedaan.
- Zal, als de discussie niet leidt tot een andere uitkomst, deze respecteren.
- Wil weten of er aanleiding wordt gezien om een aanpassing aan te brengen in de 1 procent tot 110 procent.
- Is van mening dat dit ofwel een wijziging kan zijn in het bestaande hoofdstuk, het militaire deel, ofwel een reactie namens de sociale partners.
- Vindt 1 procent te weinig bij 100 procent en wellicht teveel bij 110 procent. Dit is echter niet zo cruciaal dat dit van 1 procent naar 0 procent kan terugvallen met een oneindig klein getal achter de komma. Dit vindt en vond de CCOOP onverklaarbaar.
- Wil liever een glijdende schaal, van een hoger percentage dan 1 procent bij hele lage dekkinggraden naar ergens rond de 0 procent. Dit hoeft niet per se op 110 procent te liggen.
- Wil, nadat de discussie opnieuw is gevoerd en de sociale partners bij meerderheid bij het oorspronkelijke standpunt blijven, dat dit in de tekst wordt opgenomen.
- Kan zich ook na de discussie nog altijd niet vinden in deze wijze van tegemoetkoming voor het vervallen van de niet-korten bepaling omdat de CCOOP vooral bij de lagere dekkinggraden meer had willen doen.
- Legt zich desalniettemin neer bij het meerderheidsstandpunt.

ACOP

- Vindt het niet nodig om boven de 110 procent 1 procent korting te geven.
- Is in het proces meegegaan met de 1 procent maar heeft voorkeur voor een staffel, waarbij aan de onderkant wat meer zit dan aan de bovenkant. Dit aangezien aan de onderkant het risicotekort groter is dan bij 110 procent.
- Kan in beginsel uit de voeten met wat is besloten, maar wil de discussie toch nog een keer voeren over de vraag of het niet verstandig is om naar aanleiding van het hoorrecht het model aan te passen.
- Wil het huidige model niet blokkeren.
- Zou de discussie die vandaag is gevoerd kort willen verwoorden in de tekst van hoofdstuk 10. Daarbij moet dan worden opgeschreven dat dit onderwerp opnieuw in het SOD is besproken en dat het SOD vindt dat verdergaande compensatie boven de 110 procent niet nodig is. Voorts wil de ACOP daarbij ook opnemen dat alle berekeningen aan deze tafel door een onafhankelijke partij zijn nagerekend.

CMHF

- Ziet geen reden om het huidige model aan te passen maar staat open voor discussie om te bezien of er nog andere inzichten kunnen worden gekregen.
- Vindt dat de 1 procent terecht moet komen bij degenen die eventueel last kunnen krijgen van de korting en moet niet over iedereen worden verdeeld. De CMHF ziet dit niet terug in de tekst van hoofdstuk 3.
- Heeft altijd begrepen dat 1 procent ook geldt bij dekkinggraden onder de 101,5 procent. Volgens de CMHF staat in het Transitieplan niet dat de 1 procent pas geldt vanaf 101,5 procent.
- Legt zich neer bij de uitkomst van de discussie ook al kan de CMHF zich daar niet helemaal in vinden. De uitkomst was het maximaal haalbare en is daarmee te aanvaarden.

AC

- Vindt dat alles evenwichtig is verdeeld en blijft erbij dat 1 procent tussen 101,5 en 110 procent redelijk is.
- Is akkoord met de gemaakte afspraken.

Mevrouw Grondhuis reageert op de tweede opmerking van de CMHF inhoudende dat in de tabel in hoofdstuk 3 verwoord staat dat de mensen met een begroot gefinancierd pensioen de tegemoetkoming krijgen. Het is bedoeling dat de tegemoetkoming niet in de algemene vermogensverdeling verwatert.

De voorzitter stelt vast dat de tabel uit hoofdstuk 3 juist is. Zijn eerdere opmerking dat de 1 procent uitsluitend zou gelden tussen de 101,5 en 110 procent is niet juist en heeft voor enige verwarring gezorgd. De sociale partners zijn met elkaar een tegemoetkoming van 1 procent overeengekomen als dekkingsgraad voor de groep tot 110 procent, dus ook bij dekkingsgraden onder de 101,5 procent. De vraag blijft dan staan of partijen vinden dat naar aanleiding van het hoorrecht er gronden bestaan voor het aanpassen van de bestaande afspraken.

Besluit t.a.v. "De tegemoetkoming van 1 procent als dekkingsgraad voor de groep tot 110 procent die de sociale partners met elkaar hebben afgesproken"

De voorzitter concludeert naar aanleiding van de gevoerde bespreking dat:

- de vorige keer, na overleg met de centrales, is gekomen tot de vlakke lijn van 1 tot 110 procent. De KVEO vond dat dit ook boven de 110 procent moet gelden. De werkgever ziet geen noodzaak tot aanpassen van de eerder tussen partijen gemaakte afspraken;
- partijen naar aanleiding van voorgaande discussie niet willen afwijken van de in het SOD van 5 maart 2024 gemaakte afspraken;
- partijen de tekst van Bijlage 10 daarop hebben aangepast.

2. De EUR 8,5 miljard die als raming benodigd is voor het invaren

Mevrouw Grondhuis leidt het onderwerp in:

- De 8.5 miljard euro is gebaseerd op een dekkingsgraad en een rentestand zoals die destijds heeft gegolden bij de raming.
- In voorjaarsnota van 2023 is daarom expliciet gesproken over een technische mutatie op de aanvullende post waarbij het gaat om een reservering om invaren mogelijk te maken.
- Het gaat om een raming die afhankelijk blijft van de dekkingsgraad en de rentestand.
- Afgesproken is dat de dekkingsgraad neutraal kan worden ingevaren.

CCOOP

- Meent dat er aan deze tafel een afspraak is gemaakt waardoor het Rijk zal moeten financieren. Zonder financiering gaat dit deel niet invaren. Dit wil de CCOOP op papier hebben staan.
- Het gaat niet over het grote invaren. Het gaat hier over iets specifiek voor militairen. De CCOOP wil wegblijven van Rijksbegrotingen. Het gaat om de afspraak die het SOD heeft gemaakt.

ACOP

- Is het eens met de CCOOP. Er kan alleen worden ingevaren als het geld beschikbaar is.
- Wil op schrift stellen: 'Sociale partners zien geen reden om een alternatief te ontwikkelen voor het geval het benodigde kapitaal op datum van invaren niet beschikbaar is, aangezien in die situatie het begrotingsgefinancierde pensioen niet kan worden ingevaren.'
- Meent dat de tekst doet vermoeden dat het om een gefixeerd bedrag gaat.
- Is blij uit de inleiding van mevrouw Grondhuis op te kunnen maken dat het niet om een gefixeerd bedrag gaat.

Mevrouw Grondhuis stelt dat de tweede opmerking van de ACOP verder strekt. In dat geval zal ook het kapitaal gedekte deel, opgebouwd tot aan 1 januari 2027, niet ingevaren kunnen worden. Invaren is alleen mogelijk als het pensioenkapitaal gedekt gemaakt is. Als er geen geld is kan er niet worden ingevaren.

Besluit t.a.v. "De EUR 8,5 miljard die als raming benodigd is voor het invaren"

De voorzitter concludeert naar aanleiding van de gevoerde bespreking dat:

- partijen de tekst van Bijlage 10 daarop hebben aangepast;

- werkgever de tekstwijzigingen zal opnemen met de Pensioenkamer.

De voorzitter informeert wat er nog moet worden besproken over het algemene deel en het militaire deel van hoofdstuk 3. Spreker nodigt de centrales uit tot het geven van een **reactie**.

CCOOP

- Heeft in het Transitieplan uitsluitend gekeken naar de track-changes. De CCOOP geeft aan niet met eventuele andere wijzigingen te hebben ingestemd.
- Wil op pagina 1, naast “*ABP Pensioenregeling van de sociale partners van overheid en onderwijs*” ook een verwijzing naar ofwel Defensie ofwel militairen.
- Vindt de toevoeging onder ‘Continuïteit en kwaliteit waarborgen’ minder handig. Toegevoegd is: “*Als ergens geen afspraken over zijn opgenomen, blijven de bestaande afspraken gelden.*” Dit is terecht. Vervolgens staat er: “*Een voorbeeld hiervan is de twee maanden overlijdensuitkering.*” Hier ontstond verwarring, aangezien de werkwijzen drie maanden krijgen en geen twee maanden. De CCOOP stelt voor om aan deze zin toe te voegen: “*voor pensioengerechtigden*”.
- Wil de laatste zin van Bijlage 10, waar staat: “*De oproep van de vereniging om het belang van communicatie nogmaals bij ABP te onderstrepen, nemen wij mee.*” wijzigen in: “*De oproep van de vereniging om het belang van communicatie nogmaals bij ABP te onderstrepen, brengen wij over aan het ABP.*”
- Heeft omwille van de tijd niet zoveel moeite met de andere voorstellen.

ACOP

- Is het eens met punt van de CCOOP over de pensioengerechtigden.
- Heeft geen andere punten.

AC

- Heeft geen andere punten.

CMHF

- Ziet bij lezing dat de 1 procent terecht komt bij degenen die last kunnen krijgen van de korting. Dat is dus conform de wens van de CMHF.
- Heeft geen verdere opmerkingen.

De voorzitter vraagt wat er nog moet worden besproken over het militaire deel van hoofdstuk 3. De centrales hebben geen opmerkingen op het militaire deel.

Agendapunt 3. Rondvraag en sluiting

De heer Schilperoord vraagt zich af wat de vervolgstappen zijn. Er zijn nog geen harde afspraken gemaakt over communicatie, achterbaninformatie et cetera. Verder wil hij weten wanneer het Transitieplan definitief is en wanneer er voorlichtingssessies gegeven gaan worden. Op voorstel van de voorzitter wordt afgesproken om dit na de sluiting van de vergadering te bespreken.

De heer Debie wil weten wanneer de tekstwijzigingen beschikbaar zullen zijn.

De heer Schilperoord wil alleen een versie die akkoord is bevonden door de Pensioenkamer.

Mevrouw De Haan stuurt de conceptversie vanmiddag. De door de Pensioenkamer goedgekeurde versie komt op een later moment.

De voorzitter vult aan dat de conceptversie zo spoedig mogelijk zal worden aangeboden aan de Pensioenkamer. Na instemming door de Pensioenkamer zal dit wederom zo spoedig mogelijk aan het SOD worden gemeld.

De voorzitter sluit de vergadering om 11.32 uur.